

СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА МАСОВИМИ ПОЗОВАМИ: ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СВІТЛІ ДОСВІДУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В. КРОЙТОР

*кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права та процесу
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)*

Т. СТЕПАНЕНКО
*кандидат юридичних наук,
викладач кафедри охорони інтелектуальної
власності, цивільно-правових дисциплін
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)*

Прагнення України увійти повноправним членом до Європейського Союзу (далі — ЄС) зобов'язує суворо дотримуватися загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права та міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини та спонукає до розробки ефективно діючого механізму їх реалізації та захисту. Завдання адаптації законодавства України до законодавства ЄС як пріоритетної складової процесу інтеграції України до ЄС актуалізувало дослідження законодавства ЄС та його дер-

жав-членів у сфері судового захисту прав та інтересів людини і громадянина. Особливу увагу при цьому привертають нові для національного правового простору, але відомі законодавству ЄС, інститути судового захисту, зокрема масові позови.

Не можна сказати, що проблема розробки ефективного процесуального механізму судового провадження за масовими (груповими) позовами залишалася поза увагою вітчизняних учених, про що свідчать дисертаційні дослідження В. Миколаєць, Л. Остров-

ської, Н. Сакари, Т. Степаненко [1–4], публікації І. Бейцун, Ю. Білоусова, С. Бичкової, Л. Майстренко, Я. Романюка [5–8] та інших авторів. Але не можна стверджувати, що вона знайшла своє остаточне вирішення, оскільки чинне національне процесуальне законодавство не містить норм, які закріплюють особливості провадження за масовими позовами, що, відповідно, впливає на ефективність судового захисту прав численних груп осіб.

На сьогодні специфічні процедури розгляду позовів як масових (групових) успішно функціонують у багатьох країнах світу як загального, так і континентального права, у тому числі і в державах — членах ЄС. При цьому моделі масового позову досить різні, як і юридична термінологія щодо їх позначення [5, 298; 9, 10–16; 10], але форма судового провадження — типова для багатьох країн континентального права і характеризується певними ключовими моментами, на які хотілося б звернути увагу і які, на нашу думку, мають бути враховані при удосконаленні національного процесуального законодавства.

Так, можна виокремити певні обов'язкові етапи провадження за масовим позовом:

- визнання судом поданого позову як масового (сертифікація масового позову) і, відповідно, відкриття судового провадження за масовим позовом;
- підготовка справи до судового розгляду, яка включає дії щодо інформування учасників групи про відкриття судового провадження за масовим позовом, визначення адекватності представника групи, можливу повторну (додаткову) сертифікацію позову як масового під час проведення попереднього слухання, судової наради тощо;
- судовий розгляд (включає як вирішення масового позову по суті,

так і вирішення питання щодо розподілу судових витрат, врегулювання спору шляхом укладення мирової угоди тощо).

На відміну від традиційного позовного провадження, під час провадження за груповим позовом кожний суттєвий етап процесу підлягає перевірці й затвердженню судом, зокрема сертифікація групи, визначення позивачів-представників групи, перевірка умов мирової угоди, розподіл судових витрат, обсяг плати адвокатам тощо. Інакше кажучи, суд постійно контролює позивачів — представників та інших осіб, щоб гарантувати, що спір вирішено справедливо для всієї групи.

Початковою стадією провадження у справі є відкриття провадження у справі, на якій судом перевіряється дотримання форми і змісту заяви, відсутність підстав для відмови у відкритті провадження у справі чи повернення заяви, тобто дотримання умов і порядку пред'явлення позову. Крім того, суд повинен здійснити процедуру так званої сертифікації позову як масового, перевіrivши його відповідність певним умовам: в його основі повинні лежати спільні питання права/факту для членів групи й обраний спосіб захисту їх прав повинен відповідати спільним інтересам. Для цього, як передбачає законодавство європейських країн, ініціатор позову в поданій до суду позовній заяві повинен навести якщо не персоналізований перелік потенційних позивачів, то принаймні адекватно обґрунтований опис групи осіб (чи ознаки невизначеного кола осіб), на захист інтересів яких спрямовується позов, а також обставин, які є аналогічними або подібними за характером до позовних вимог членів групи тощо. Склад групи має бути охарактеризований таким чином, щоб суд мав точне уявлення про те, хто є її членами. При цьому має бути очевидним, що здійснення про-

вадження за масовим (груповим) позовом дає значні переваги порівняно з іншими формами судового провадження (індивідуальним чи з використанням класичного інституту процесуальної співучасті). Тільки в такому випадку можна говорити про ефективність і доцільність цього виду провадження.

Така позиція європейських законодавців щодо закріплення обов'язку ініціатора масового позову обґрунтувати відповідність позову, заявленого як масового (групового), є цілком доцільною і може бути адаптована до національного процесуального законодавства. З огляду на викладене можна пропонувати закріплення у положеннях процесуального законодавства України додаткових вимог щодо змісту позовних заяв, які подаються на захист прав та інтересів групи осіб, а також необхідності зазначення судом в ухвалі про відкриття провадження у справі про те, що поданий позов визнано масовим і його розгляд буде відбуватися з особливостями, що встановлені для розгляду масових позовів.

Повторна сертифікація можлива і на наступних стадіях провадження у справі за масовим позовом. У більшості країн це питання вирішується під час проведення попереднього слухання чи судової наради. Крім того, після відкриття судом провадження за масовим позовом у порядку підготовки справи до судового розгляду має здійснюватися повідомлення учасників групи про відкриття провадження за масовим позовом, про час і місце судового засідання або здійснення окремих процесуальних дій, а також вирішено питання про згоду чи відмову потенційних учасників провадження на участь у ньому. Це питання чи не найважливіше з огляду на те, що, за загальним правилом, ухвалене судом рішення за масовим (груповим) позовом є обов'язковим для всіх потенційних учасників групи, які особисто й актив-

но не брали участі в судових засіданнях, і не залежно від того, чи задоволений кожен із них результатом судового розгляду.

Інформування учасників групи відбувається різними способами — як шляхом особистого повідомлення кожного потенційного учасника групи (якщо такі відомі), так і шляхом використання засобів масової інформації або іншим способом, визначеним судом, наприклад, шляхом створення веб-сайту. Як свідчить аналіз правових норм інших країн, таке повідомлення повинно містити інформацію про: зміст заявлених вимог за масовим позовом; групове провадження як форму судового процесу; можливість учасників групи особисто брати участь у провадженні; правові наслідки судового рішення у груповому провадженні; правила щодо покриття судових витрат; ім'я (найменування), адреси особи, яка подала масовий позов, її представника; дату й місце судових засідань; строк для подання письмової заяви про приєднання до масового позову чи вихід із групи; інша інформація, що стосується справи [11, 65–66; 12, 38–39].

Крім того, повідомлення учасників групи про перебіг і результати судового провадження здійснюється і на подальших етапах розгляду справи: про зміну позовних вимог, про умови мирової угоди, відмову представника групи від позову, подання апеляційної скарги тощо.

Традиційно для вирішення питання про згоду чи відмову потенційних учасників групи на участь у ньому застосовуються механізми погодження або відмови (участі/неучасті, *opt-in/opt-out*). Механізм *opt-out* (неучасть) означає, що всі, хто відноситься до групи за поданим ініціатором позову описом, будуть підкорятися судовому рішення чи мировій угоді сторін, якщо у певний термін ці потенційні учасни-

ки активно не заявили про своє небажання брати участь у позові. У випадку механізму відмови судові рішення буде обов'язковим не тільки для учасників процесу, а й для тих суб'єктів, які не брали участі у розгляді справи, але відповідають опису відповідної групи. Після винесення судом рішення у справі новий позов проти того самого відповідача і з того самого приводу вже не може бути поданим.

Механізм *opt-in* (участь), навпаки, передбачає обов'язкову активну заяву потенційних учасників групи про те, що вони бажають брати участь у позові. За принципом *opt-in* підкорятися судовому рішення чи угоді сторін будуть лише ті члени групи, які у певний термін заявили про таке бажання. У цьому випадку рішення суду обов'язкове лише для тих суб'єктів, які приєдналися до групи. А для інших осіб, які не заявили про свою участь у позові, передбачає можливість подання нових позовів у майбутньому, не обмежуючи права людини на правосуддя, як у випадку механізму відмови.

Метод *opt-out* застосовується у більшості країн загального права, натомість *opt-in* характерний для країн континентального права. Держави — члени ЄС, де запроваджено масові (групові) позови, більшою мірою обирають механізм участі (*opt-in*), крім Нідерландів і Португалії. Однак за законодавством Данії, зважаючи на специфіку правовідносин, суду надається право вирішувати, яке правило (*opt-in* чи *opt-out*) застосовувати. Правила розгляду масових позовів у цій державі передбачають загальний принцип участі, проте суд на свій розсуд може вирішити про необхідність застосування моделі неучасті, але для цього представниками групи повинні бути лише державні органи.

Держави — члени ЄС, як правило, неприхильно ставляться до запровадження механізму неучасті (*opt-out*)

американського типу. При цьому багато іноземних науковців погоджуються, що механізм виключення був би менш затратним і більш ефективним, проте існує поширене побоювання, що американська культура судового процесу пошириться у Європі з потоком дріб'язкових справ, стимульованих юридичними фірмами за сумнівної підтримки членів групи. Крім того, критики стверджують, що механізм неучасті не є конститутційним і суперечить ст. 6 Європейської конвенції з прав людини, якою закріплено право кожного на судовий розгляд, і механізм неучасті відмовляє членам класу в такому забезпеченому праві [11, 44, 48–49].

Процесуальне законодавство України також містить положення щодо непрямої заборони «вимушених» позовів. Так, відповідно до ч. 3 ст. 46 ЦПК України, ч. 3 ст. 61 Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС України), якщо особа, яка має цивільну чи, відповідно, адміністративну процесуальну дієздатність, в інтересах якої порушено справу, не підтримує заявлені вимоги, то суд залишає заяву без розгляду. З огляду на наведені вище аргументи європейських правників та положення національного законодавства вважаємо, що механізм погодження (*opt-out*), прийнятий більшістю країн — членів ЄС, може бути рекомендований до адаптації і в українському законодавстві у контексті розбудови інституту масового позову.

Що ж до питання повідомлення учасників групи про відкриття провадження у справі за масовим позовом, перебіг та його результати — цілком обґрунтованими є пропозиції вітчизняних науковців щодо закріплення у національному процесуальному законодавстві обов'язку повідомлення осіб, в інтересах яких розпочато справу за масовим позовом, про відкриття провадження у справі, його перебіг та

результати шляхом публікації оголошення в офіційному друкованому виданні, засобах масової інформації тощо [4, 159–160; 6]. Це сприятиме реалізації закріплених як у національному законодавстві, так і в Європейській конвенції з прав людини вимог щодо гласності та відкритості судового розгляду, права на інформацію про час і місце розгляду своєї справи, а також про результати її розгляду.

Під час судового провадження за масовим позовом особа, яка ініціювала його, може відмовитися від позову (в такому випадку суд призначає іншого представника групи або припиняє провадження у справі), змінити позовні вимоги, а також може бути укладена мирова угода з відповідачем (при цьому, як свідчить практика європейських країн, саме мировою угодою закінчується провадження за масовим позовом). У таких випадках має обов'язково здійснюватися повідомлення учасників групи про будь-які зміни позовних вимог, про намір відмови від позову, про умови мирової угоди. При цьому учасникам групи може надаватися додатково право оптації (вибору) залишатися у складі групи чи ні. Також у випадку існування пропозиції про укладення мирової угоди, як правило, мають бути проведені публічні слухання, на яких заінтересованими особами можуть бути виказані зауваження щодо адекватності і справедливості умов мирової угоди.

Насамкінець хотілося б звернути увагу на таку особливість процедур провадження за масовим позовом, як можливі способи судового захисту.

Традиційно провадження у групових позовах у правових системах країн загального права спрямоване на задоволення індивідуальних майнових інтересів учасників групи. Відповідні позови спрямовані переважно на «одержання компенсації за збитки». Деякі країни континентального права

прийняли таку тенденцію й запровадили процедури розгляду групового позову, які передбачають можливість учасника групи вимагати відшкодування індивідуальних збитків у межах цього провадження (Італія, Швеція, Нідерланди, Фінляндія, Іспанія). Також результатом задоволення масового позову може бути ухвалення рішенням суду або закріплення умовою мирової угоди обов'язку відповідача вчинити певні дії, наприклад, встановити знижки або надати пільги членам групи, або створення відповідачем компенсаційного фонду для відшкодування збитків всім членам групи.

Інші європейські країни запроваджують додаткові правила, які дозволяють захистити публічні та колективні інтереси (трансіндивідуальні) загалом (наприклад, рішення про вчинення визначених дій, як-то зупинити певну діяльність, або ж декларативні рішення про визначення прав та обов'язків сторін), а також дозволяє кожному учаснику групи в подальшому вирішити питання про вчинення конкретних дій на захист власних індивідуальних інтересів, якщо буде така необхідність (шляхом подання індивідуального позову) [7, 44–45].

З урахуванням положень ст. 25 Закону України «Про захист прав споживачів» [13], а також положень п. 5 ч. 1 ст. 96 ЦПК України наша держава пішла саме цим шляхом, проте, як неодноразово зазначали вітчизняні науковці і практики, цей процесуальний механізм потребує ґрунтовної розробки й удосконалення [5, 295–296; 8, 302–303].

Також варто відзначити, що з передбачених ст. 16 ЦК України способів захисту цивільних прав, способами захисту прав та інтересів осіб за масовими позовами можуть бути: припинення дії, яка порушує право, відновлення становища, яке існувало до

порушення прав і визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб. Зазначені способи захисту конкретизовані в інших актах законодавства та охоплюють широке коло конкретних дій, які можуть бути застосовані як щодо захисту прав та інтересів конкретної особи, так і невизначеного кола осіб. Так, наприклад, відповідно до ч. 4 ст. 9 Конвенції про доступ до інформації участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, ратифікованої Законом України від 6 липня 1999 р. [14], ч. 2 ст. 293 ЦК України, ч. 2 ст. 10 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [15] способом захисту прав та інтересів фізичних осіб може бути припинення (заборона) діяльності, яка завдає шкоди довкіллю. Згідно з п. 9 ч. 1 ст. 25 Закону України «Про захист прав споживачів» дії продавця, виробника (підприємства, що виконує їх функції), виконавця судом може бути визнано протиправними щодо невизначеного кола споживачів і винесено рішення про припинення цих дій. Статтями 282, 1163 та 1164 ЦК України передбачена можливість вжиття невідкладних заходів щодо усунення небезпеки, яка

загрожує життю, здоров'ю або майну особи, створеної як внаслідок підприємницької, так і будь-якої іншої діяльності, а у разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи заінтересована особа має право вимагати вжиття невідкладних заходів щодо усунення загрози; заборони діяльності, яка створює загрозу.

Як бачимо, багатогранне поняття масового позову, різноманітність його видів, гнучкість як правового інституту дає для країн не тільки загального, а й континентального права широке поле розсуду в питаннях адаптації цього інституту до власних потреб і введення подібних механізмів у власні правові системи. Більш того, зарубіжний досвід, який уже мають країни романо-германської системи права в застосуванні інституту масового позову, є більшою мірою позитивним. Правники значної частини цих країн погоджуються з тим, що масовий позов як особливий процесуальний механізм є досить ефективним і слугує таким основним цілям: розширенню доступу до правосуддя, процесуальній економії та впливу на поведінку.

Відповідно, окреслені у цій статті основні моменти, особливості провадження за масовим позовом, мають бути враховані як у законодавчій діяльності, так і в практиці національних судів.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. — Х., 2006. — 209 с.
2. Островська Л. А. Непрямі (похідні) позови: міжнародний досвід та законодавство України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. — О., 2008. — 187 с.
3. Миколаєць В. А. Груповий позов у цивільному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. — К., 2014. — 20 с.
4. Степаненко Т. В. Судочинство у справах за позовами про захист прав та інтересів невизначеного кола осіб : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. — Х., 2008. — 181 с.
5. Білоусов Ю. В. Груповий позов: зарубіжний досвід та перспективи його використання в Україні // Університетські наукові записки: часопис Хмельницького університету управління та права. — 2012. — № 1 (41). — С. 295–309.
6. Бичкова С. С. Особливості судового захисту прав, свобод та інтересів невизначеного кола осіб // Судова апеляція. — 2013. — № 2 (31) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://kia.court.gov.ua/sud2690/1j/4q/48705/>.

7. Романюк Я. М., Майстренко Л. О. Масовий позов: загальна характеристика, зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні // Вісник Верховного Суду України. — 2015. — № 3 (175). — С. 35–47.
8. Романюк Я., Бейцун І. Актуальні питання реформування цивільного процесуального законодавства України // Право України. — 2012. — № 8. — С. 288–305.
9. Аболонин Г. О. Массовые иски. — М., 2011. — 416 с.
10. Губська А. В. Груповий та інші представницькі позови: критерії розмежування // Юридичний вісник. — 2014. — № 4 (33). — С. 81–87.
11. Ларссон П. Груповий позов у Європейському Союзі // Захист невизначеного кола споживачів в ЄС та Україні. Спільнота споживачів та громадські об'єднання. — К., 2009. — С. 32–70 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.consumerinfo.org.ua/upload/iblock/b62/class_action_eu_ukraine.pdf.
12. Gidi A. The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries // Arizona Journal of International and Comparative Law. — 2005. — Vol. 23. — P. 37–53.
13. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
14. Про ратифікацію конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Закон України від 6 липня 1999 р. № 832-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 34. — Ст. 296.
15. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 26 червня 1991 р. № 1264-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

REFERENCES

1. Sakara N. Iu. Problema dostupnosti pravosudiva u tsyvilnykh spravakh [The Issue of Access to Justice in Civil Cases], Kharkiv, 2006, 209 p.
2. Ostrovska L. A. Nepriami (pokhidni) pozovy: mizhnarodnyi dosvid ta zakonodavstvo Ukrainy [Indirect (Derivative) Actions: International Experience and Legislation of Ukraine], Odesa, 2008, 187 p.
3. Mykolaiets V. A. Hrupovi pozov u tsyvilnomu protsesi Ukrainy [Class Action in Civil Process in Ukraine], Kyiv, 2014, 20 p.
4. Stepanenko T. V. Sudochynstvo u spravakh za pozovamy pro zakhyst prav ta interesiv nevyznachenoho kola osib [Proceedings in Cases on Protection of Rights and Interests of Indefinite Number of Persons], Kharkiv, 2008, 181 p.
5. Bilousov Iu. V. Hrupovi pozov: zarubizhnyi dosvid ta perspektyvy ioho vykorystannia v Ukraini [Class Action: Foreign Experience and Prospects of Use in Ukraine], *Universytetski naukovy zapysky: chasopys Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava*, 2012, no. 1 (41), pp. 295–309.
6. Bychkova S. S. Osoblyvosti sudovoho zakhystu prav, svobod ta interesiv nevyznachenoho kola osib [Specifics of Judicial Protection of Rights, Freedoms and Interests of Indefinite Number of Persons], *Sudova apeliatsiia*, 2013, no. 2 (31). Available at: <http://kia.court.gov.ua/sud2690/1j/4q/48705/>.
7. Romaniuk Ia. M., Maistrenko L. O. Masovi pozov: zahalna kharakterystyka, zarubizhnyi dosvid i perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini [Mass Action: General Description, Foreign Experience and Prospects for Implementation in Ukraine], *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 2015, no. 3 (175), pp. 35–47.
8. Romaniuk Ia., Beitsun I. Aktualni pytannia reformuvannia tsyvilnoho protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy [Current Issues of Civil Procedural Legislation Reform in Ukraine], *Pravo Ukrainy*, 2012, no. 8, pp. 288–305.
9. Abolonin G. O. Massove iski [Mass Actions], Moscow, 2011, 416 p.
10. Hubska A. V. Hrupovi ta inshi predstavnytski pozovy: kryterii rozmezhuвання [Class and Other Representative Actions: Differentiation Criteria], *Iurydychnyi visnyk*, 2014, no. 4 (33), pp. 81–87.
11. Larsson P. Hrupovi pozov u Ievropeiskomu Soiuzi [Class Action in the European Union], *Zakhyst nevyznachenoho kola spozhyvachiv v IeS ta Ukraini. Spilnota spozhyvachiv ta hromadski ob'iednannia*, Kyiv, 2009, pp. 32–70. Available at: http://www.consumerinfo.org.ua/upload/iblock/b62/class_action_eu_ukraine.pdf.
12. Gidi A. The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries, *Arizona Journal of International and Comparative Law*, 2005, vol. 23, pp. 37–53.
13. Pro zakhyst prav spozhyvachiv: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 1991 r. № 1023-XII [On Protection of Consumer's Rights: Law of Ukraine of May 12, 1991 No. 1023-XII]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
14. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro dostup do informatsii, uchast hromadskosti v protsesi priyniattia risheh ta dostup do pravosudiva z pytan, shcho stosuutsia dovkillia: Zakon Ukrainy vid 6 lypnia 1999 r. № 832-XIV [On Ratification of the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Issues: Law of Ukraine of July 6, 1999 No. 832-XIV], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1999, no. 34, Article 296.
15. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho sredovyshcha: Zakon Ukrainy vid 26 chervnia 1991 r. № 1264-XII [On Environmental Protection: Law of Ukraine of June 26, 1991 No. 1264-XII]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

Кройтор В. А., Степаненко Т. В. Судове провадження за масовими позовами: пропозиції з удосконалення українського законодавства у світлі досвіду країн Європейського Союзу

Анотація. Аналізується досвід застосування інституту масового позову в країнах Європейського Союзу. Викладені загальні риси масового позову як інституту, призначеного для забезпечення ефективної та процесуально економної судової процедури розгляду правових конфліктів за участю необмеженого кола осіб. Визначаються особливості провадження за масовим позовом: визначення складу групи, повідомлення учасників групи, а також характеризуються особливості судового розгляду і вирішення справи. Досвід країн ЄС проаналізовано з метою обрання оптимальної моделі масових позовів для України. Висловлюються пропозиції щодо вдосконалення цивільного процесуального законодавства України.

Ключові слова: судове провадження, позов, масовий позов.

Кройтор В. А., Степаненко Т. В. Судебное производство по массовым искам: предложения по совершенствованию украинского законодательства в свете опыта стран Европейского Союза

Аннотация. Анализируется опыт применения института массового иска в странах Европейского Союза. Изложены общие черты массового иска как института, предназначенного для обеспечения эффективной и процессуально экономной судебной процедуры рассмотрения правовых конфликтов с участием неограниченного круга лиц. Определяются особенности производства по массовому иску: определения группы, оповещение участников группы, а также характеризуются особенности судебного рассмотрения и разрешения дела. Опыт стран ЕС проанализирован с целью избрания оптимальной модели массовых исков для Украины. Высказываются предложения по совершенствованию гражданского процессуального законодательства Украины.

Ключевые слова: судебное производство, иск, массовый иск.

Kroitor V., Stepanenko T. Proceedings at Mass Actions: Proposals to Improve Ukrainian Legislation in the Light of Experience of the European Union Countries

Annotation. The authors study the experience of the institute of mass action in the European Union countries. General specifics of mass action as an institution designed to provide efficient and procedurally economical judicial consideration of legal conflicts involving indefinite number of persons are studied in the article. The features of the proceedings in mass action, namely: definition of a group, notification of members of a group are determined. The peculiarities of judicial consideration and settlement are outlined. The experience of the EU countries in the area is analyzed with a view to determine the optimal model of mass action for Ukraine. Proposals to improve civil procedural legislation of Ukraine are made.

Key words: legal proceedings, action, mass action.